

BGU Cluj / Central University Library Cluj

**SZERKESZTŐ-UNIO-TAGSÁGBÓL
ALKULT-SZERKESZTŐ-SZABADKÖMÜVÉSÉG
CUPRINSU**

Calendar de muncă.

Fr.: V.: S. dr. Szöllösi: Scopul muncii

Fr.: Gh. T.: Solomon Csifó

Fr.: L. P.: Rămas bun dela Solomon

Fr.: I. D.: Autarchia II.

Fr.: Kurt Reischl: Informajuni din America de S.

Fr.: Dr. E. J.: Istoria francmasoneriei din Ardeal.

Informajuni.

1150

TARTALOM

Munkanaptár.

Dr. Szöllösi Zsigmond fõm. tv.: Mi a munkánk célja?

T. Gy. tv.: Csifó Salamon.

P. L. h. fõm. tv.: Bucsu Csifó Salamontól.

D. I. tv.: Autarkia II.

Kurt Reichl tv.: Hírek és számok Délamerikából.

Dr. J. E. tv.: Az erdélyi szabadkõmüvesség története.

Hírek a nyilvilágból

35

INHALT

Arbeitskalender

Br.: M. v. St. S. Szöllösi: Der Zweck unserer Arbeit.

Br.: G. T.: Solomon Csifó.

Br.: L. P. Abschied von S. Csifó.

Br.: I. D.: Autarchie II.

Br.: Kurt Reischl: Nachrichten und Zahlen aus Südamerika.

Br.: Dr. J. E.: Die Gesichte der transylvanische Freimaurerei. Nachrichten.

MUNKANAPTAR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvár keletén. Helyisége: Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 óraker. Páros szerdákön értekezlet — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 óraker. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Kovács Lajos unit. elkész, Prundul Rozelor 10.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 óraker. — Profáncim: dr. Ioan Hozan Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 óraker. Profán címe: Ludovic Servacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden csütörtökön este fél 9 óraker. — Profán címe: Dr. Szöllőssi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 óraker. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2. Munkanapjai: Minden 2. hétfőn este 1/2 8 óraker; közbeeső hétfői napokon értekezlet. Profáncim: Dr. Meer Samu Bulv. Reg. Ferdinand 10.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 óraker. Páratlan hétfőkön tisztí értekezlet. — Profán címe: Balázs Lajos ny. vasuti főfőtűgyelő, Timişoara, IV. Str. Joffre 12. Magánügy.

Die Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 óraker. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán címe: Ernst Heitz, Direktor der „Otelul Böhler“, Bucureşti, I. B-dul Domniţei 1.

Kölcsey (Satmare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarossziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés alatt.

Szabadkőműves-irodalom

Lenhoff Eugen: **Die Freimaurer.** Ihre Geschichte, Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: **La Franc = Maçonnerie** Frs. 12.—

O. Caspari: **Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.**

A. Daiber: **Ein Jahre Freimaurer** (Logen Geheimnisse) Rm. 1.—

Geischer: **Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken** Rm. 1.—

Horneffer: **Die Freimaurerei** Rm. 1.20

Keller: **Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“** Rm. 2.—

Neumann: **Die Freimaurerei** Rm. 1.20

L. de Ponciu: **Hinter den Kulissen**

I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3.5)

II. Judentum und Weltumsturz Rm. 4.—

Schwarz—Bostonitsch: **Die Freimaurerei** ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken-illust. Rm. 720.

Das Geheimniss des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5.—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der Freimaurerei Rm. 15.—

Heinichen: **Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie** Rm. 5.60

Kurt Reichl. **Blaubuch der Welt freimaurerei**

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala útján.

Kiadó

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

Mi a munkánk célja?

MEGNYITÓ BESZÉD,

tartotta Dr. SZÖLLŐSI ZSIGMOND fm.: tv.: a CONCORDIA □
1934. január 11.-i I. foku munkáján

Ujra kezdjük a munkát, amely megszakadt, alig hogy bele fogtunk volt.

Mit kezdünk újra? Milyen munkát?

Ujra a kérdés, amit kétséggel és hittel annyiszor teszünk fel magunknak: mi a munkánk célja? Nem az ideológiai, az eszmei célja, hanem a gyakorlati. Hogy van-e célja, van-e értelme, van-e eredménye annak, amit elvégezni tudunk, ahogyan végezni, megvalósítani tudjuk?

Minden ami történik, mintha ránk cáfolna — a mára és a két századnál több multra — mintha szemünkbe kacagná a hiábavalóságnak, a tehetetlenségnek és lehetetlenségnek, a majdnem gyerekes naivságnak a gunyját. „Archimedések“, akik az ostrom forróságában, a fegyvereknek véres ígahirdetési közepette kis kö-
röket rajzolunk, emberség, emberiség, haladás, tudás, hit eszmény törvényeit hirdetjük, állunk két végletes front között a középben, véresen forradalmas időkben nem megyünk sem jobbra, sem balra, ahol a cselekvők, a rombolók, az álom-
építők és vámszedők két szárnya áll, — meg akarunk maradni a középben, két front között az egyenesben, ahová egyszer majd, ha kitombolta magát mindkét, külön-külön is sok éles szilánkra szakadt, elszabadult hajszás erő, a látás és forró
lápokkal és gázos gőzökkel teli folyam szilárd kiegyenlítődség nyugalmában fog ta-
lán valaha egyszer elpihenni.

Van-e ennek a középben megállásnak értelme, célja, reménye és megélési lehetősége? Tehet-e hasznos szolgálatokat a vállalt áldozatok árán?

A szabadkőművesség az ő eredete és lényege szerint nem a közép tábora. A szellemi él, a holnapba nézés, a fejlődés természetes útjainak előre kirajzolása és traszirozása, a lelki nivellálás messzi előre a jövőbe: — ez a szabadkőműves-
ség hagyományos útja és tartalma, úgy ahogyan két és egynegyed százados élő
multja mutatja. Szellemi aktivitás, megértés, türelemre, toleranciára nevelés és el-
mozdítás a maradiság kényelmes, tunya fehér kövéről a minden reakciókon ke-
resztül is elkerülhetetlen fejlődés útjai felé, de megállás a vak fanatizmusok vihar-
járása előtt: — ez a lelki szántás-vetés, ez volt a szabadkőművesség, mint világ-
történelmi motorikus erő,

Előljáró lélek.

Es most ime: nem akar, nem tud a mai éllel menni, sem jobb felé, sem bal felé. Es gyűlöli ezért, támadja és irtja a jobb él is, a bal is.

Nem most először állunk így meg, Testvérek. Minden forradalomban, még a haladásért, a jóért elindult forradalmakban is, a szabadkőművesség mindig megállott a fejlődés józan és tiszta vonalain, nem áldozott soha mást, senkit és semmit, csak saját magát. Tudott ski-szárnyakon futni, ha kellett előre havas utakon, de nem ugrott soha ismeretlen ugrásancok bizonytalan mélységeibe és igyekezett visszatartani a céltalan, vakon merész ugrástól mindeneket.

Van-e reménye annak, aki forradalmas szélsőségek között a középre szorul: aki petárdákkal robbantott életélmények közt maga is nem rombol, hanem tervszerűen építeni akar, aki — és leginkább a reakció vadságában — nem áll oda költőgépben kitermelni új homunculust, hanem kihordozni akarja a magzatot a természetes fejlődés útján és idején. Fanatikusok közé szorulva kétfelől is, akik reménytelenségükből és tehetetlenségükből a vak gyűlöletbe, a rombolásba és pusztításba menekültek, — vajjon ezek közt a középben a mi kis erőnkkel, a mi néha már rogyadozó hitünkkel és akadozó szavunkkal, mi az a munka, amivel hatni, cselekedni tudunk?

Mondjam-e? A magunk józanságának és kitartásának a fentartása. A ki-józanítás. A gyűlöletmentesítés. A kiemelés a percek, a napok, az évek keserítő és gondolatfalanító nyomása alól. A sárral bevert szemeknek a lemosása. A sárral befecskelt, a közbörsre szárított sziveknek a megtisztítása és megerősítése a bizalomnak a megszentelt vízzel. Hogy nem igaz; nem veszett el minden; hogy van lehetőség életre és emberségre; még mindig nem kell mindennek elpusztulnia; hogy járható utakra jussunk, nem kell visszamenni kultúra és civilizáció összeomlásán az őskézdetig.

A világot előntötte az a meggyőződés, hogy úgy, ahogyan vannak a dolgok, nincs többé megoldása az összegubancolt csomóknak — pedig csak türelem és békeség kellene ehhez és jószándéku emberek — és hirdetik a gonosz örület fanatizmusával, hogy minden jobb, mint ami van. Tabula rasa-t ordít a tömegek őrfjengése, hogy alfától újra irhassák a világot a maguk képére.

„A tömegbomlásnak és a világoszlásnak ilyen rettenetes pillanataiban“ — így ír Stefan Zweig, nyugtató analógiáért messze menekülve régen lezajlott fanatikus korokba, a rotterdami Erasmusnak a reformációs nacionalizmus és az ellenreformációs egyetemesség két véglete közt álló humanista alakjához, aki állott a középben, nem csallakozott, nem támadott, de tartotta a maga századokra előre vetített józanságát és jóságát — „a tömegbomlásnak és világoszlásnak ilyen rettenetes pillanataiban védtelen és tehetetlen lesz az egyes ember akarata. Hiába akarja a szellem a szemlélődés elvont szféráiba menekülni, a kor kiveri a forga-tagba, vagy jobb felé, vagy bal felé, egyik seregbe, vagy a másik: párthoz, jel-szóhoz és akkor százezer és millió harcosnak nem kell annyi bátorság, annyi morális elszántság és erő, mint annak, aki a középben marad, aki nem veti magát alá a tömegbomlásnak, az egyoldalas gondolkozásnak. Tulzás jobb felől és tulzás bal felől, fanatizmus itt és ott. Az anti fanatikus nem akar sem ennek, sem annak a tulzásnak a szolgálója lenni. És természetesen nem értik meg sem az egyik, sem a másik táborban.“ Erasmus — írja tovább Zweig — korának egyetlen embere, aki az egész emberiségnek hive maradt egy clan, egy csoport helyett. Függetlenül és szabadon. A történelem igaztalan. Nem szereti a mértéktartókat, a kiegyenlítőket,

az emberiesség embereit. A szenvedélyesek, a rajongók a kedvencei, a mértéktele-
nek, a gondolatnak és cselekvésnek vad kalandosai.

De csak a perc története, Testvérek.

Aki messze néz, aki mint Erasmus „tapasztalt és tudja, hogy minden szen-
vedélyek főrvénye az, hogy egyszer kimerülnek, hogy minden fanatizmusok sorsa
az, hogy egyszer elapadnak, az tudja, hogy az értelemnek a feladata várni, kitar-
tani, hallgatni is néha, amíg a részeket tobzódva járják a táncot. De eljön az ide-
jük, mindig újra eljön megint.“

Helyt állani, várni, kitarítani, kezét a kézben tartva középen maradni, körein-
ket, — a jóság és józanság köreit — óvni, fedni, védeni és nézni, látni, itél-
ni, boncolni, tanulni, lelket és hitet őrizni, magunkat, ha mást nem, a fanatizáltatás-
tól és lélekvesztéstől visszatartani, amíg a tömegbomlás elapad, a rombolás szel-
leme eloszlik, s az alkotó élet, az élő élet megint az élre hív, az élre parancsol:
utakat főrni, élelősdieket tisztítani. Ez a munkánk célja. Ez, amiért vagyunk és len-
nünk kell ma is.

Középen. Két fanatizált tömeg között majdnem magunkra. De még sem úgy,
mint a magányos Erasmus, egyedül. Testvéreink vannak. És hitet és erőt meri-
tünk, ha látjuk, hogy néhány testvér, egy páholy, a szabadkőművesség lelkétől
összetartva, meg tudott például állítani ma is rohanó útján egy olyan népmozgal-
mat, mint amilyennek a szászok hitlerizmusa indult.

Folytatjuk tehát a munkánkat.

Csifó Salamon tiszt. főm.

sz. 1865-ben, ör.: kol.: költözött 1934 január 8-án

Shakespeare Antoniusa mondja Julius Caesar holtteste mellett: „A rossz,
mit ember tesz, tuléli őt, a a jó gyakorta sirba száll vele“. Vajha nem úgy lenne
nálunk, akik kiemelkedtünk a római világ pogányságából, különösen, vajha ne
lenne úgy nálunk, a királyi művészet szolgálatába szegődött embereknel! Vajha
ne engednők sirba szállani testvéreinknel a jót, amit műveltek életükben, vajha
megőriznők azokat hűségesen, hogy tuléljék őket, a magunk megnyugtatasául igaz
szabadkőmives voltunk felöl, biztatásul, bátorításául a nyomunkba lépő uj nemze-
dékeknek és jó bizonyaságtétele végett a minket még mindig gyanus szemmel néző
kivülállóknel. És művelhet-e valaki nagyobb jót annál, mint miként a mi most
örök keletbe költözött Csifó Salamon testvérünk; életét az eszményi ember meg-
valósítása munkájának szenteli önmagában és a környező világban az ifjuság ön-
zetlen hevületével, a férfikor acélos erejével és az előre haladott ember bölcsessé-
gével, hűségével, állhatatosságával? A szabadkőművesség felismerése a jónak
hűséges szolgálata, éhezése és szomjuhozása az igazságnak és felöltözés az erkölcsi
szép királyi diszébe. A szabadkőművesség törekvés a jó, igaz és szép felé, amely
törekvést a bölcsesség kell, hogy irányítsa, erő kell, hogy végezze és végül
szépség diszitse. Aki pedig ezeknek a munkálsára szánja magát, tisztában lehet
azzal, hogy útjában akadályokkal kellend majd megküzdenni, a pálya az evangé-
liumi „szoros kapu és keskeny út“. Amint csak kiváltságosoknak adatik meg,
megláthatni a világosságot, azonképen megmaradni az uton, el nem téveszteni

a célt, megfutni a pályát hiven egész a diadalomig, csak keveseknek adatik. Van nem egy, aki égő lelkesedéssel indul neki a pályának, nemsokára azonban félreáll, mert nem bírja az ereje, nem egy megtántorodik, elesik, úgy lehet, tévutra jut, nem egynek kedvét szegik a gyanúsítás, gáncs, amikor minden gonosz hazugságot mondanak a szövetségről a tudatlanok, rosszakarutak. És különösen nehéz meg nem tántorodni, állhatatosan kitartani a nehéz időkben, amikor az intézmény megtagadva rendeltetését, eredetét, építés helyett — gonosz vezetés mellett — a rombolás munkájára vetemedik, amikor „bűnbélyeg sötétül homlokán“, amikor válságba jut hitelét veszítve, nem csüggedni el akkor sem, bizni az eszme diadalában és kiemelni, segíteni a ledőlő szobrot meg nem feledkezve arról, hogy minden emberi intézményhez hozzátapad valami az emberi gyarlóságból.

Csifó Salamon elhunyt testvérünk azok közé a kevesek, mondjuk — kiváltóságosak közé tartozott, akik meg nem lankadó odaadással járták a szabadkőműveség úját majdnem egy félszázadot kitevő idő, 42 év alatt. Mint ifju ember egy vidéki város, Sepsiszentgyörgy kis páholyában látta meg a világságot, ahol csak néhány elszánt jóhirű szabad férfiú fűzött testvéri láncot az eszme szolgálatára. És Csifó Salamon testvérünk, mint egyik közel falu lelkipásztora vállalta más akadémányok mellett azt a terhet is, hogy éjjelenként a munkában való részvétel végett odahagyja békés tűzhelyét s idegenben töltse az éjszakát vagy éjnek évadján székre ülve a munka után vágjon neki a barátságatlan éjszakai utnak.

Csifó Salamon, mint falusi lelkipásztor lépett a szabadkőműves szövetségbe. A papok részvételét szabadkőműveségben különbözőképpen ítélik meg a hufóságok, mint hűvek. Van egyház, amelyik egyenesen elfilja papjainak a belépést, másutt, ha egyenesen nem filják is, de sokan sanda szemmel tekintenek reájuk és nem egy esetben akadály lehet a pályán való érvényesülésben, előhaladásban. És csak azok a papok tudják tul tenni magukat a nehézségeken, veszélyeken, akik magukban erőt éreznek megküzdeni velük, meggondolván, hogy épen a papnak hivatása részt kérni a munkából, amelyiknek célja felülemelkedve a születési, faji, vallási és osztálykülönbségeken, hirdelve, hogyha a hit szétválaszt, egyesülnünk kell a szeretetben, egyetemes emberi érdekből, munkálni azon, hogy megvalósuljon az igazi Főpap próféciája, amikor léssen „egy akol és egy pásztor“.

Csifó Salamon három évi angliai tanulmányut után a háromszéki Árkoson szolgált 1901-ig, amikor a közbizalom a jelentősebb kolozsvári eklézsiának hívta el lelkipásztorául, majd ez állását teológiai tanári állással cserélte fel és mint teológiai tanár és hosszú időn át dekan szolgált egyházát, részt kérve egyháza anyagi ügyeinek irányításában.

Amikor profán (?) foglalkozása Kolozsvárra hívta, mindjárt bekebelezte magát az Unio páholy tagjai közé és egyik leghűségesebb, leglelkesebb láncszeme volt páholyunknak. Jelentős munkát végzett a szabadkőműveség életre keltésében az imperiumváltozás után és a páholy szolgálatai honorálásául előbb helyettes, később fiszteletbeli főmesternek választotta. Mint kiváló gyakorlati érzékkel megáldott testvért, mint jó gazdát elnökéül választotta a gazdasági ügyeket intéző bizottság és e fiszteben mind végig odaadó, hűséges munkát végzett.

A páholy munkáit szorgalmasan látogatta, tanácskozásait figyelemmel, érdeklődéssel kísérte és a szőnyegre került kérdésekben hozzászólásai alapos képzettségről, széles látókörről, gazdag élettapasztalatról tettek tanuságot. Amint maga buzgón vett részt a munkánkon, másoktól is megkivánta az állandó érdeklődést. Mint jó gazda, mint a pedánságig pontos, rendes ember az anyagi ügyekben is, gondosan

örkődött afelett, hogy a páholy anyagiakban is rendet tartson; alaposan ismerte a páholy alkotmányát, szükségzeit, anyagi ereje forrásait és gondosan örkődött a felett, hogy a szeretetadományok odajussanak, ahol csakugyan helyén vannak és az emberszeretet nagy céljait szolgálják.

Megjelenésében komoly, bizalmatkelző, érintkezéseiben embertársaiban az embert megbecsülni kész és megbecsülni tudó európai műveltségű tudós alakját képviselte és semmi sem volt az ő egyéniségétől idegenebb, mint a nagyképű tekintélyt tartani főrekvés.

Legutóbb az elmúlt év utolsó munkáján hallottuk előterjesztését, mint a gazdabizottság elnökének páholyunk anyagi ügyeiről, szükségleteiről, segélyeiről. Előadásában mindenre kiterjedő figyelméről tett bizonyosságot és minden szavából kiértékelte a szerető gond, amivel tisztében ez alkalommal is eljárta. Lelkes előadását hallgatva, ki gondolta volna, hogy utoljára látjuk nemes alakját magunk előtt páholyunk munkájában?

Az elhanyagolt év utolsó napjaiban a gyilkos kór ágyba döntötte és hiába volt a legszeretőbb ápolás, pár napi szenvedés után szerettei karjai között örök keletbe az új, 1934. év januárius 8-án, költözött. Temetése januárius 10-én ment végbe az unitárius kollégiumból Kolozsvár társadalmának osztatlan részvéte mellett. Ez a részvét és a koporsója felett elhangzott bucsuszavak arról tettek mind fanusságot, hogy Csifó Salamonban a magyar társadalom egy nagy értékű férfiut, egy háza kiváló munkást, tanítványai atyai jó barátot veszítettek. Mi pedig, akiknek testvéri lánczából vele egy értékes szem esett ki, magunk elé idézve tiszteletre méltó nemes alakját, állapítsunk meg, hogy Csifó Salamon testvérünk pályafutása egy igaz szabadkőmives pályafutása volt és szabadkőmivesi kötelességét mindvégiglen igaz hűséggel teljesítette. És mondjuk el: Csifó Salamon örök keletbe költözött drága testvérünk, a jó, amit tettél nem száll sirba veled, de él tovább közöttünk és hatni, munkálni fog a Világegyetem Nagy Építőmesterének Dicsőségére!

T. Gy.

Bucusu Csifó Salamontól

Az örök keletbe költözött fb. főm. tv.: egyháza által rendezett temetésén mondotta P. L. főm. h. tv.:

Csak egy pillanatra tartalak fel örökéletű Csifó Salamon, drága testvérünk azon az uton, mely minden földi halandó porhüvelyére vár. Mert úgy éreztem és úgy éreztük, hogy a mai szomorú napon mikor hozzátartozóid, egyházad, tanártársaid és tanítványaid sebzett szívvel és mély fájdalommal állják körül koporsódat, nem lenne a részvét és gyász teljes s nem lenne pihenésed nyugodt, ha nem vennénk külön bucsut Tőled azok, kiket Hozzád szoros szellemi és lelki barátság fűzött.

Akik engem küldtek, nem adtak formai megbizást. Szívük sugallatát éreztem meg. Akik engem küldtek, azoknak nincs nevük, csendben szerényen dolgozó emberek, mint Te volnál, nem alkotnak profán szervezetet, de egyek és egyek voltak abban, hogy mindig szellemi emelkedettséggel kísérték azt a magasztos munkát, melyet a közért és másokért kifejtettél.

Akiknek sugallatát követtem, azoknak nincs nevük, azokról csak akkor tudunk,

mikor feljajdulásukat itt-ott megérzi a társadalom jobb érzésű rétege. Akik engem küldtek, azok az árvák, özvegyek, szenvedők; gyámolításra és támogatásra szoruló. Hányszor törölted le könnyeiket vigasztaló szóval, közvetlen segítséggel, támogatással s nemes mozgalmak beindításával. Ezeket a könnyes szemeket ma nem lehet felszárítani, mert nem saját fájdalmaikat siratják, hanem a részvét és kegyelet ontják kiapadhatatlan könnyeiket.

Mert Csifó Salamon — igaz — pótolhatatlan veszteség családjának, egyházának és intézményeinek, Csifó Salamon ideális lehetett, mint családfő, megbecsülhetetlen mint fajához és egyházához ragaszkodó s azért dolgozó unitárius, de akkor emelkedett igazán papi hivatásának magaslatára, mikor nem elégedett meg a szószéken és egyházi hivatásában végzett papi munkásságával, hanem mint az Isten igazi szolgája átvitte a krisztusi szeretetet a profán életbe s nem volt olyan megmozdulás, melyben ki ne vette volna derekasan a maga részét.

Csifó Salamon mint ember is emelt fővel állott meg a Gondviselés ítélőszéke előtt, mert kötelességét mind végig, mint ember becsülettel teljesítette. Az igazságérzet és testvéri szeretet irányította egész életében, gáncs és nehézségek csak acélozták erejét s átvitte magán életére is az igazi bibliai kötelezettséget: szeresd felebarátodat, még az ellenségedet is.

Mi ezzel az osztatlan szeretettel veszünk bucsut Tőled drága Testvérünk, ki úgy szeretett minket, bár érezzük, hogy csak testileg szüntél meg közüünk élni s itt vagy most is velünk, hogy buzdíts, bátoríts, hisz csak csendes álmaidat alszod.

Pihenj tehát békében, legyen nyugalmaid könnyű, álmodozz édesen tovább, mint azt földi életedben tetted, az emberiség jobb jövőjéért és boldogulásáért.

Pihenj békében! Emlékedet soha sem feledjük el!

BCU Cluj / Central Library Cluj

Autarkia

D. I. t. előadása az Unio □ december 5.-iki munkáján.

(Befejező közlemény.)

Lássuk először is, miképpen fejlődött ki ez az általános felfogás abban az országban, amely gazdagságát eddigelé csak részben köszönhette természeti kincseinek, mert szénben és káliban való gazdagságán felül, alig rendelkezik olyan természeti kincsek fölött, amelyek egy autarkia alapjául szolgálhatnának. *Nincsen elegendő vasérce, cink- és ólomérce, nincsen petróleuma, nincsen kielégítő buza-földje és nem csak a tropikus, de délszaki gyümölcsöknek és nyersterményeknek is hiján van.* Németország eddigi gazdagságát és a világgazdaságban betöltött fontos szerepét a nép szorgalmának, alkalmazkodási képességének és kiváló szervező tehetségének köszönhette. Nyomás okoknak kellett tehát alkalmat szolgáltatniok arra, hogy Németország gazdasági politikája ennyire eltérő új irányba terelődjön. Lássuk ezeket az okokat közelebbről.

a) A háboru folyamán a német nép hallatlan nélkülözéseket szenvedett *élelmiszerekben való hiánya* miatt. Tapasztalatból tudjuk mindannyian, hogy milyen komolyak voltak iparcikkekben szenvedett hiányaink és minő nélkülözéseket jelentettek ezek számunkra. De ha ezek a nélkülözések csak egy bizonyos korlátozott, ha még olyan hosszúnak tetsző időre is szólnak, összehasonlíthatatlanul könnyebben viselhetők el, mint az éhség és a hiányos, egészségtelen táplálkozás. Harci

rátermettségén és hadvezetési tudományán kívül eső körülményekben keresvén a háboru elvesztésének okát, a német nép vezetői a „Hinterland”-nak és a csapatoknak élelmiszerekben való hiányára és ebből bekövetkezett összeroppa-
nására igyekeznek visszavezetni a háboru elvesztését.

Ebből a szempontból érthető, hogy egy ország, amely ma ismét a háborus erények dicsfényében sütkérezik, mindent elkövet, hogy újabb háboru esetén ne ismétlődjék meg az eset, hogy a háborut élelmiszerek hiánya miatt veszthesse el.

b) Van a német nép mai beállítottságának még egy másik fontos (bevallott vagy be nem vallott) oka arra, hogy az autarkia álláspontjára helyezkedjék és ez: politikai programjának a parasztság nagy tömegeire való felépítése.

A Szovjet rákényszerült arra, hogy egy 87⁰/₀-ban földművesekből álló nép-
ből iparországot csináljon, mert forradalmát nem tudta másképen biztosítani, mint
hogy egész politikáját az „öntudatos” dolgozó gyári munkásságra, a nagy váro-
sokban koncentrált nagy tömegekre alapítsa. Minden nehézséget, minden komp-
likációt és leküzdhetőnek látszó akadályok lebirását csak azért vállalta így ön-
ként magára, hogy forradalmi vívmányait biztosítsa és hogy helyzetét megszilár-
dítsa.

Ezzel szemben a nemzeti szocializmusnak nevezett mozgalom épen a marx-
izmussal átitatott („megmétélyezett”) munkásság ideológiájától akarja uralmát meg-
fizíttatni és ezért arra a parasztságra kénytelen támaszkodni, amely Németország-
ban sokkal műveltebb, nem annyira szétszórtnak él és emellett röghöz kötöttebb is,
mint az orosz. A német parasztság elhelyezést nem találó tömegét szintén a vá-
ros, az ipar nyeli el. Szorosabb ideológiai kapcsolata, összetartozandósági érzése
azonban itt sem nagyobb a városi lakossággal és gyári munkássággal szemben,
mint a szovjetben és bárhol másutt.

A város fizeti meg jól-rosszul az ő agrárius termékeit, — és a várostól, az
ipartól kénytelen szerinte mindig drágán megvenni iparcikkeit. Az agrárius mindig
és mindenütt keveselni fogja a terményeiért kapott árat és mindig sokallani fogja
az iparcikkékért fizetett árat, (minthogy a városi lakosság és az ipari munkásság
is mindig drágállani fogja az élelemért fizetett árat) és mindenkor neheztelni fog az
ország politikájáért, amelyet „az agráriusok az ipar érdekeiért áldoznak fel.” A
kielégítetlen agrárius tömegek szolgáltatták a mai Németországnak azt a bizonyos
alapot, amelyet a Junkerek uralma, továbbá a néhai nagy hadsereg elhelyezetlen-
jei és a munkanélküliek tömege szaporítottak. Az agrárius érdekek abszolút do-
mináló szerepe volt döntő befolyással arra a politikai irányra, amely a me-
zőgazdaság fokozottabb védelmét tüzte programjára és amely azáltal kimélyítette
azt a szituációt, mely egy „elszenvedett” autarkiatól egy tudatosan „előidézett”
autarkia felé vezetett.

c) A munkanélküliek és elhelyezetlenek nagy tömege, amely ez új irány-
zattól várta helyzetének megoldását, szintén megalkudott egy helyzettel, amely az
erős kéz politikájára támaszkodva igyekezett a német nép, már amugyis elvisel-
hetetlenné vált nagy terheit leépíteni és nagy munkaalkalmakat szerezni. Új mun-
kaalkalmak szerzése volt tehát az a további szempont, amely reményeket keltett
aziránt, hogy a munkanélkülieknek egy *reagrarizálódási folyamattal* kenyeret adjon.

A mechanizálódási folyamat kezdete óta a hivatások arányszáma nagyon
lényegesen tofódott el a mezőgazdaságtól a nagy- és kézműipari foglalkozások
felé és ez a körülmény ébreszthette vagy erősíthette meg az illetékes körök véle-
ményét aziránt, hogy a faluból a városba szakadt munkások elhelyezetlenek

főmegeit vissza tudják vezetni a földhöz és ezáltal viszont, hogy a mezőgazdasági termelést fokozni és az országot az agrár-termékek behozatalától függetleníteni lehet.

d) Nem lehet tudni, hogy a mai német uralom abból a közismert gazdasági teóriából és tapasztalatból indult ki, hogy az ipar gyors gazdagodáshoz vezethet, (természetesen nem krízis idejében) míg a mezőgazdasága külföldtől való fokozottabb emancipációhoz vezet. Ez az emancipáció ugyan jelenti egyúttal a közvetítési ágak elsenyvedését, — ezzel a konzekvenciával meg kellett alkudni — de lehet hogy azt hitte, hogy urrá lesz a gazdasági törvényeken is.

A junkerek politikai szerepének megnövekedése azonban csirájában fojtotta el a munkanélküliek elhelyezésének lehetőségét és ezzel meg is bontotta a politikai irányzat kezdeti beállítottságát. Németország mintha megfeledezett volna arról, ami pedig a válság kihatása folytán is egyre érezhetőbbé vált, hogy a háboru befejezése óta egyre több és több állam kapcsolódott ki főbbé-kevésbé a német külkereskedelem forgalmából.

1931-ben Ferd. Fried „Autarkie“ című munkája szerint új védővámok és önkéntes infláció által.

a német export	23 ⁰ / ₀ =a
a vámok és kontingentálások által	10 ⁰ / ₀ =a
kontingensek és filalmak révén	20 ⁰ / ₀ =a
deviza kezelés révén	10 ⁰ / ₀ =a
és szerződésen kívüli állapot révén	2 ⁰ / ₀ =a

volt veszeléyztetve. Ezeknek újra-elnyeréséét folyik most a harc.

e) A német fogyasztási cikketek előállító ipar és főként a nehéz ipar, a maga termelésének folytonossága, kiépítése technikai fejlődése érdekében kénytelen volt egyre több és több vevőt magának külföldön is biztosítani, — más szóval a német fogyasztási ipar megteremtette magának a gépiparát, amely gépipar vesenyártarsakat nevel külföldön a saját fogyasztási cikketek termelő iparának. Egyre-másra létesültek külföldön azok az iparágak, amelyek a német agrárvédelmi intézkedések nélkül is provokálták a védővámok behozatali filalmak deviza-megszorítások stb. rendszerét.

Egymást kergetik ma azok a hírek, hogy Japán hol itt hol ott: acélcsövekkel, villanykörtékkel, textiliákkal és festékekkel szorítja ki Németországot a világpiacról, míg pl. o. Anglia és kisebb mértékben más országok is, megelégszenek azzal, hogy saját országuk területéről szorítsák ki a német ipart.

Foglalkoznunk kell ehelyütt az u. n. német ipar-ellenes bojkott-mozgalommal is, mint amely óriási kavardást idézett elő és sokhelyütt azt a látszatot keltette, hogy humanitárius megmozdulások és politikai megfontolások váltották ki. A valóságban a szociál-demokráciának elvi jelentőségű megnyilatkozásai nem nagy kihatással voltak, ha a fogyasztók egy része tényleg tartózkodott is német iparcikkek vásárlásától. Ami veszteség a német exportot e téren érte, az főképpen az egyes ipari országok saját iparukat védő intézkedéseiből eredt, amelyek kész örömmel ragadták meg a botnak azt a végét, amelyet Németország feléjük tartott, hogy saját ipargazdasági érdekeit azzal megvédje. Anglia sokkal többet köszönhet ennek a mozgalomnak, mint a font értékcsökkenésének. Az Egyesült Államok ezt az alkalmat és hangulatot kívánja kihasználni, mikor most Montevideóban, Pán-Amerika-kongresszust rendez, egy nagy-gazdaság-területi egység (Grossraum-Wirtschaft) megalkotására, — Belgium és Franciaország gépipara, Svájc vegyészeti ipara stb. hasznélvezői annak a megmozdulásnak, amely az érzelmi momen-

tumoktól már teljesen átevezett a politikai tendenciákhoz. Az érzelmi momentumok nyilvánvalóan sokkal kisebb szerepet játszanak a gazdasági problémák kifejlődésében mint azt olykor, főképpen politikailag mozgalmas, jelszavaktól visszhangos időkben, hinni szokták, annál meglepőbb, hogy a német gazdaságpolitika viszont éppen most evez át az érzelmi okok vizeire. Felejtve vannak az állandó intelmek, amelyek a legkiválóbb német teoretikusok részéről elhangzottak, — sőt ellenkezőleg éppen az ő valamikor és valahol elejtett megjegyzéseik mind rákerülnek az érvek ama listájára, amelyeknek egy érdekes példáját Bernhard Laum egy most megjelent terjedelmes munkája (*Die geschlossene Wirtschaft*, Tübingen 1933) szolgáltatja.

Laum ezt írja: „Autarkie geht das menschliche Gemeinschaftsleben in seiner Totalität an. Autarkie ist also *keine ausschliesslich ökonomische*, sondern *grundwesentlich eine sociologische Kategorie*.“

Ferdinand Fried (írói álneve egy aktív politikusnak) pedig leszögezi: „Die Autarkie ist *keine vorübergehende, taktische Notstandmassnahme*, sondern *der bewusste Ausdruck eines nationalen Wollens, das in seiner Ganzheit eine wirtschaftliche, sociale und politische Neuordnung umfasst*. Aber auch rein ökonomisch ist Autarkie unmöglich ohne gleichzeitiger Planwirtschaft, Stärkung der Landwirtschaft... Die Autarkie bedeutet damit die *bewusste Herauslösung aus der Weltwirtschaft*...“

Ez végső konkluziója annak a gazdaságpolitikai elgondolásnak ahová Németország látszólag eljutni óhajtott és ez az a zsákucca, amelybe tényleg bejutott és ahonnan előbb-utóbb majd mégis kifelé igyekszik a nagy internacionális kereskedelmi élet széles útjára épen úgy mint amaz országok, amelyek nem éppen önszántukból kerültek abba bele.

Osszefoglalhatjuk, hogy Németország konkrét példájától eltekintve *általánosságban* mi az oka, célja indokolása és következménye az autarkiának.

Oka legelsősorban a háború kedvezőtlen kimenetelétől való félelem és ebből folyó emancipációra való törekvés, hogy úgy az agrárius államok részéről, az ipartól, — mint az ipari államok részéről, az agrárius államoktól, függetleníthessék magukat, oka továbbá a válság, amely mint mindig ilyen alkalmakkor egy saját terület izolációjához vezet, mintahogy a pásztor nyáját a másik beteg nyajtól izolálni szeretné.

Célja, hogy a válságban szenvedő gazdasági életet talpra állítsa és a mai kormányok legfőbb gondját: az állami gazdálkodás pénzügyi egyensúlyát helyreállítsa.

(Mihelyt azonban céljaik elérésére az egyes államok olyan eszközökhöz és módszerekhez fordulnak, amelyek az ország gazdasági strukturájának átférfalásához vezetnek és ez az átférfalódás ellentétbe kerül az adottságokkal, a megrázó kodtatástól eltekintve is ez ellentét végzetessé válhat.)

Célja továbbá, hogy a gazdasági válság *szimptomáit* és ezek közül első helyen a munkanélküliséget megszüntesse, hogy új politikai nézetek gazdasági alapját szolgáltatssa és új világnézeti felfogásokba szervesen beleilleszkedjék.

Indokolása ugyanaz mint ami minden háborús intézkedést megelőzőtt, ezzel is megerősítvén, hogy az autarkia nem barátságos, országokat és nemzeteket egymással kiengesztelő, hanem ezzel ellenkező kihatással bíró intézkedés. Tolstoj „Háború és béke“ című nagy alkotásában részletesen leírta ama gondos diplomáciai előkészületeket, amelyek mindkét fél részéről, de különösen Napoleon részéről folytak, hogy a háború kitörésének ódiumát eleve a másik félre hárítsák.

Ugyanaz förtént a világháboru kitérése előtt is és ezt látjuk, — olvassuk most is lépten-nyomon. A D. B. Z. p. o. e sorokat írja „Zur Transferkonferenz“ című cikkében (1933. dec. 5. számában):

„Nicht Deutschland ist Schuld an der Transferkrise, sondern das Ausland, da es sich weigert, in genügenden Umfange deutsche Waren entgegenzunehmen, — indokolása a saját gazdasági érdekek védelme, a pénzügyi egyensúly helyreállításának eminens érdeke és a politikai jelszavaknak és frázisoknak olyan skálája, amely a higadtabb fejeket is megzavarja, — indokolása végül még a hazai föld védelmének kihangsúlyozása legfőképpen olyanok részéről, akik nem a védelemre, hanem inkább a támadásra rendezkednek be.

Mi a következménye az autarkikus intézkedéseknek?

Nyugodtan állíthatjuk, hogy erről esik általánosságban a legkevesebb szó. Már az a tény, hogy az autarkia egy „előre megdolgozott talajt” kíván meg, hogy nehéz gépeket vonultat fel és sajna mélyen szánt a humuszba, hogy jó alaposan forgassa fel azt a talajt, amelyen és amelyből élünk, — de nem tápláló, éltető magot vet bele, hanem pipacsot, maszlagos nadragulyát és egyéb mérges növényeket és kábító szereket, — már ez a tény is meggondolásra készítheti mindazokat, akiknek kezében a népek sorsa helyeztetett.

A következmények megfelelnek az előkészületeknek és megfelelnek annak a közmondásnak, amely azt vallja, hogy „Isten nem bortal ver”. A gazdasági életnek nincsenek olyan törvényei mint amilyeneket emberek alkotnak a maguk védelmére — emberek ellen. De a gazdasági törvények gazdasági tévedéseket, természetellenességeket, rabulisztikát rögtön sujtanak olyan következményekkel, amelyek ellen apelláta nincsen: válsággal, szegénységgel, nyomorral és ebből folyó nyugtalansággal és forradalmi megmozdulásokkal. Ezzel együtt járnak a felekezeti, társadalmi és nemzeti gyűlölködések, türelmetlenségek és ellenségeskedések és amilyen egészséges és erős fejlesztő a verseny és küzdés normális keretek között mozgó és fejlődésben levő gazdasági és politikai atmoszférában, annyira gyilkossá és kutmérgezővé fajul el e küzdelem a gazdasági törvények büntetéseinek sulya alatt.

Az autarkia következményei közé tartozik azonban a nélkülözés, a szurogátumok használata, a „Gleichschaltung” is, nem a jobb, hanem a rosszabb életstandard irányában.

Az autarkiát ideig-óráig el lehet viselni, el lehet szenvedni, le lehet birni, de mesterségesen előidézni, provokálni vagy politikai célokért ezzel kacérkodni nem szabad.

Aki autarkiát vet — vihart arat.

Az erdélyi szabadkőművesség kulturális és irodalomtörténeti jelentősége a XVIII-ik században

A magyar szabadkőművesség történetének egyik legszebb és kulturtörténeti szempontból talán legérdekesebb fejezete a szabadkőművesi eszmék erdélyi kifejlődése, virágzása, szellem és társadalomformáló szerepe. Abafin kívül alig-alig foglalkoztak tudományos szempontból az erdélyi szabadkőművesség történetével. A szabadkőművesek nem ismerték, vagy elhanyagolták rendjük multjának felkutatását, egyoldaluan a jelen problémáiba merülve elmulasztották azt az időt, amikor könnyűszerrel lehetett volna tudományos pontossággal összegyűjteni és feldolgozni a páholyok történetét, felkutatni a magányosok birtokában levő, vagy könyvtárakban lappangó gazdag levél- és okmányanyagot. A nem szabadkőműves tudósaink pedig részint rosszakaratból, részint az anyagot nem ismerve tudatosan, vagy öntudatlanul átsiklottak a szabadkőművesség politikai, kulturális és irodalmi jelentőségén. Csodálkozhatunk-e, ha még a legrészletesebb magyar történelmi és irodalomtörténeti munkákban sincs említés a szabadkőművesség szerepéről?

A XVIII-ik század végi kolozsvári páholy kialakulása és munkásságának története is a fent vázolt okokból alig ismert még, pedig az erdélyi szabadkőművesség virágkorában 1780. és 95 között kulturtörténeti szempontból a szebeni páholy mellett minden kétséget kizárólag az alig néhány évig dolgozó kolozsvári páholy páholy munkássága a legjelentősebb. Hadd idézzük fel a már ismert és néhány itt közzeendő új adat nyomán a kolozsvári szabadkőművesség megszületését, vajadását és örökké emlékezetes nyelv- és nemzetfejlesztő próbálkozásait. Adataim legnagyobb részében Abafi kitűnő könyvére támaszkodtam, kiegészítve azt saját kutatásaim eredményeivel. Az új és régi anyagot egyaránt igyekeztem e század társadalmi és szellemi fejlődésébe beállítani.*) A hiányokat, melyek minden ily irányú munkában természetesen fennmaradnak, talán az idővel előkerülő új adatok pótolni és kiegészíteni fogják. Nem lesz érdektelen bepillantani XVIII-ik századi Erdély felvilágosodási mozgalmainak egyik szerény és kevésbé ismert műhelyébe. A kolozsvári szabadkőművesség rövid történetét igazában csak az erdélyi szabadkőművesség általános fejlődéséből érthetjük meg.

A szabadkőművesség ma már kétséget kizárólag a polgári társadalom kialakulásával és fejlődésével nőtt naggyá, szellemileg és politikailag annak volt előkészítő és kísérő jelensége. A magyar polgárság kialakulására pedig éppenséggel döntő hatással volt nemcsak Magyarországon, de a tőle akkor különálló erdélyi nagyfejedelemségben is. A rendi társadalomnak merev és szűk korlátait a francia forradalmat megelőzőleg a szabadkőművesség próbálta először áttörni. A faji, felekezeti és osztályellentétek robbanásig feszült légkörében valóban nagy jelentőségű volt, hogy az emberbaráti eszmék jegyében főnemesek, nemesek és polgárok, románok, magyarok és szászok, katolikusok és protestánsok találkozni tudtak. Erdélyben különösen nagy dolog volt ez, mert ha valahol Európában, úgy itt talán leginkább minden fejlődés és magasraívelő szándék a vallások, társadalmi osztályok és nyelvek köszirtjein szenvedett hajótörést. A szabadkőművesség mindent

*) Kutatásaim eredményeiért hálás köszönet illeti Kelemen Lajost, a kolozsvári egyet. könyvtár kitűnő levéltárosát önzellen és értékes utmutatásaiért.

áthidalni akaró főrekvésének köszönhető, hogy nagyobb forradalmi megrázkódtatások nélkül megszületett, kifejlődött és lassanként politikai jelentőséghez is jutott a magyar polgárság.

Az erdélyi szabadkőművesség virágkora Mária Terézia uralkodásának második felére és II. József királyságának idejére esik. I. Ferenc alatt mindössze néhány évig működhetett a szövetség; felfelé ivelő pályáját a királyi önkény és az uralkodó rétegeknek a francia forradalomtól való félelme akadályozták. Az erdélyi szabadkőművességet a magyarországihoz hasonlóan Bécs közvetlen befolyása hozta létre. Erdély politikailag Ausztriához volt kötve. De a politikától függetlenül Nyugattal való kulturális kapcsolatai már akkor százados multra tekintettek vissza. Nincs olyan nagy szellemi áramlata Európának, amely későn bár, de Erdélybe ne jutott volna el. A XVIII-ik század első felének szellemi hanyatlása után az 1760-as évek közül ismét fellendülést tapasztalunk, kulturális és gazdasági téren. Bécs szellemi befolyása egyre nő. Egyelőre Erdélyben a szászok jelentősége domborodik ki, de a bécsi német kultúra hatása alatt, példáját követve, vagy éppen ellenére, megszületik és ujjaéled az önálló új magyar szellemiség is. Erdélyben már 1749-ben van szabadkőműveség. A legelső páholy Brassóban keletkezik. Nemsokára Sibiuban, majd Miercurea-Ciuc és Sf. Gheorge is befogadják a szabadkőműves eszméket. Clujon aránylag későn, csupán a 80-as években nyer hajlékot a Bécsből Erdélybe áttűtetett eszme. Múltán és önként felvetődik a kérdés: miért éppen Clujon, az erdélyi magyarság politikai és kulturális központjában ereszt gyökereit oly későre a felvilágosodás korának eme jellegzetes társadalmi intézménye? Hiszen Erdély nagyobb központjának évszázados iskolái voltak, a nemesség és polgárság pedig, ha politikailag nem is, de kulturálisan és gazdaságilag már felvette Sibiual, a hivatalos központtal a versenyt. Miért kellett néhány évtizednek eltelnie míg a szabadkőművesség itt is hajlékra talált, mialatt Braşovban, Sibiuban, sőt Miercurea-Ciucon és Sf. Gheorgen is virágzott már? A felelet Erdély politikai adottságaiból és a szabadkőművesség különleges elterjedéséből önként következik. Az erdélyi fejedelemség politikai központja Sibiuban volt. Erdély magyarsága pedig politikailag a szászok fővárosához volt kötve. Főtisztviselői ott éltek, közigazgatási, politikai ügyekben Sibiuba kellett Erdély bármely részén élő lakosainak fordulniok. Bécshez is Sibiun át vitt az út és viszont minden Bécsből jövő kívánságot vagy akaratot, lett légyen az kulturális, politikai, vagy gazdasági Sibiun közzettett Erdélyvel. De ettől eltekintve, a szabadkőművesség olyan központokban terjed el, ahol kormányzóság volt, vagy amelyik nagy vidékkel rendelkezve időnként a környék főiri és intellektuális rétegeit magához tudta vonzani. Cluj meglehetősen zárt életet élt. Sem Béccsel, sem Magyarország nagyobb városaival nem volt olyan szoros gazdasági és politikai kapcsolatban, mint a szász fővárosnak. Könnyen érthető tehát, hogy Sibiuban csakhamar olyan szabadkőművesi élet fejlődött ki, aminek befolyása csakhamar egész Erdélyre kiterjedt. Erdélyiek már a braşovi és sibiui páholyok létesítését megelőzőleg is voltak tagjai különböző osztrák és külföldi páholyoknak. Az 1742-ben alakult bécsi „Három ágyuhoz” címzett szabadkőműves páholynak nagyon sok erdélyi tagja volt. Közöttük találjuk gróf Bethlen Gábor akkori erdélyi kancellárt is. Bruckenthal Sámuel, majd Báróczi és Nalácsi testőrírók szintén a legelső nevesebb erdélyi szabadkőművesek közé tartoznak. A bécsi páholytagok elfogásakor ugyancsak jó néhány erdélyi rövid időre bár, de fogságba kerül *) Valószínűleg a Bécsből hazatérő erdélyi szabad-

*) L. Dr. Jancsó Elemér. *Ujabb adatok az erdélyi szabadkőműves történetéhez.* Cluj, 9. 1933.

közművesek biztatására születnek meg az első páholyok is. Mária Terézia németesítő politikáját követve az erdélyi páholyok tagjainak nagy része eleinte német. A magyarság politikai előretörése az erdélyi nagyfejedelemség kormányzásában csakhamar megváltoztatja a helyzetet. 1780-tól fogva egyre több magyar kerül a szabadkőművesek közé, első sorban a kormányzósági tisztviselők és a velük közvetlen összeköttetésben állók. A szászok és magyarok mellett főleg Sibiuban elég sok román is találunk. Közülük Mavrocordat Murnusi, a moldvai fejedelem öccse és Molnár a híres író emelkednek ki. De a nemzetiségi ellentétéken kívül, a felekezetiakat is próbálta a páholy áthidalni. Tagjai sorában találunk egy cluji piarista tanárt, két katolikus lelkészt (a többszöri pápai bullák ellenére is) és nagyon sok protestáns papot. A sibiui páholyban kaptak tehát működési területet, nemcsak a helyiek, de a vidéki és így a cluji testvérek is. Több cluji polgár szintén tagja volt a braşovi és a bécsi páholyoknak.

1781-ig Erdély szabadkőművesei káptalanságot alkottak. A monarchia területén rengeteg szabadkőműves rendszer volt életben, de az egymással való verseny megbénította a további fejlődést és szükségessé tette az alkotmány megreformálását. Hosszas vajadás után a Habsburg birodalom területén négy tartományi páholy keletkezett. Közöttük az egyik erdélyi volt. A tartományi páholy élére az egykori káptalan vezetői kerültek: gr. Bánffy György tartományi nagymester, helyettesmester pedig báró Bánffy Farkas lett. A két felügyelőt a szászok közül nevezték ki. Bánffy György személyében kétségkívül lelkes vezetőt nyert az erdélyi szabadkőművesség, de e választást magasabb politikai szempontok döntötték el. Az osztrák szabadkőművesség arisztokratikus eredetű. Felülről lefelé terjedt el, de vezetői mindvégig a császári hatalom mindenkori letéteményesei, politikai megbízottai voltak. A Habsburg uralkodók úgy látszik így akartak közvetlen ellenőrzést gyakorolni a páholyok működése felett. Ez jórészt sikerült is, de amikor az ellenőrzés sem vált hatásossá, kénytelenek voltak bizalmukat megvonni a nekik addig nagy szolgálatoakat tett szabadkőművességtől.

Erdélyben tehát felülről, a kormányzóság főtisztviselői köréből indult meg a szabadkőművesi munka és szervezkedés. Az új alkotmány értelmében az erdélyi tartományi páholyhoz tartoztak Braşovon és Sibiun kívül Mercurea-Ciuc, Sfântul Gheorghe és a bukovinai Philipol is. Mercurea-Ciuc a szabadkőművesség terjedésének másik közismert útját: a katonaság humanizálását követte. A székely hártőr ezred tisztjei között Draskovich ezredes terjesztette az új eszméket és alapított virágzó páholyt az általa közismert és népszerű szabadkőművesi rendszer alapján. Erdélyt nem szerette, de amikor a felügyelete alá tartozó páholytól meg kellett válnia, mégis meghatódva bucsuzott el erdélyi „testvéreitől.“ Pálffy a „Draskovich“-féle magyar tartományi páholy nagymestere 1782 május 5-ikén Bánffyhoz írt levelében az erdélyiek figyelmébe ajánlja az időközben Mercurea-Ciucra költözött páholyt és kifejti szabadkőművesi elveit. Az uralkodó iránti engedelmség, a közéleti erkölcsiség, hasznos ismeretek szerzése és terjesztése szerinte a szövetség egyetlen „érdemes“ célja.

Mint érdekes különlegességet megemlíthetjük a filippoli páholyt is, amely valószínűleg még Bukovinának Moldovához tartozásakor keletkezett és amelyet az osztrák szabadkőművesi alkotmány Erdélyhez csatolt. Ennek a páholynek volt tagja, illetőleg itt nyert felvételt Martinovics Ignác, a magyar jakobinusok későbbi vezére.

Mialatt Sibiuban felvirágzott a szabadkőművesség és a tagok száma csaknem elérte a kétszázat, Clujon is alakult szerény keretek között páholy. Saj-

nos, a kolozsvári páholy összes iratái elvesztek, még magánlevelezésekben sem maradt a páholy tevékenységéről jóformán semmi. Amit a cluji páholyról tudunk, azt mind a sibiui páholy megmaradt gazdag irattárából ismerjük, vagy egy-két elszórt itt-ott felbukkant adatból. Nem ismerjük a cluji páholy nevét sem. Valószínű, hogy a Nagypáholy megalakításában nem vett részt és ezért hiányzott a páholyjegyzékéből is. Megteremtése Fritsi Fekete Ferencz erdélyi birtokos nevéhez fűződik. Fritsi Fekete ugyanis már 1777 óta a bécsi Szent József páholyban dolgozott. Abafi szerint*) 1782 nyarán augusztus 15-én írásban Bánffy Györgyhöz fordult, akit ekkoriban alkancellársága Bécshez kötött. Levelében arra kéri Bánffyt, tegye lehetővé még otttartzkodása idején, hogy „a hazánkban minden körülményt tekintve oly hasznos és szükséges természettudomány előmozdításául“ Kolozsvárt joga legyen páholyt alapítani. Kérelmét Bánffy a sibiui káptalanhoz küldte, Feketét a testvérek szeretetébe és figyelmébe ajánlva kérte őket, hogy neki alapító levelet adjanak. Ennek megtörténte után az alapítólevelet aláírta és Fekete csakhamar hozzáfoghatott a páholy megszervezéséhez. Sajnos a páholy működésének első idejéről alig tudunk valamit. Nagy működést nem fejthetett ki, mert a reformpatens, amely a szabadkőművesség egész erdélyi alkotmányát megváltoztatta, egyelőre véget vetett a kolozsvári páholyoknak is.

A reformpatens II. Józsefnek eme jellegzetes rendelete a monarchia páholyainak a működését szabályozta. Kimondotta, hogy Erdélyben csak Sibiuban létezhetnek páholyok. E rendelet a fejlődő és virágkorát élő erdélyi szabadkőművességet valósággal ketté törte. Hiába tiltakozott ellene Bánffy és kérte, hogy legalább két páholy, egy Sibiuban, egy meg Clujon működhessék, kérését nem teljesítették. A reformpatens után csupán Sibiuban működhetett páholy, de azelőtt az összes erdélyi szabadkőművesek neveit, foglalkozását ellenőrzés végett Bécsbe kellett küldeni. Valószínűleg a király őrizte ellen a szabadkőművesség működését és akart ily módon véget vetni a különböző szabadkőművesi rendszerek áldatlan versengésének. De nem lehetetlen, hogy a királyi rendelet mögött magassabb politikai célok is rejlettek. Talán az uralkodó abszolutizmusa ellen szervezkedtek itt-ott a testvérek és ezt a kitörni készülő elégtelenséget óhajtotta II. József idejében leszerelni.

A reformpatens egyelőre meggátolta és korlátok közé szorította a szabadkőművesség működését. Sibiut kivéve mindenütt megszűnik a szabadkőművesi munka. A páholyokat lepecsételik, tagjaik egy része kilép a szövetségből, másrésze felvételét kéri a sibiui páholyba. Bánffy tartományi nagymester kérését nem hallgatta meg az uralkodó. Cluj nem kaphatott páholyt. Ebben a kérdésben is a szász-magyar ellentét robbant ki. A szászok görcsösen ragaszkodtak Sibiuhoz, mert érezték, hogy a fejlődő magyar Kolozsvár könnyen letörheti gazdasági, politikai és működési befolyásukat. A reformpatens hatását mutatja az a két levél, amelyet a cluji Egyetemi könyvtárban levő Bánffy György levelek között találunk. Mindkettő Szebenből íródott Bécsbe, Bárá Bánffy Farkas helyettes nagymester írta gróf Bánffy Györgynek a patens rendelet ügyében. E levelek érdekesen tükrözik a rendelet hatását és azt a bizonytalanságot, amely annak következtében az erdélyi testvérek között keletkezett. Az első levél 1785. október 28-ról szól.

„Kedves Mlgs Ötsém Uram!

A Mlgs Ötsém Uram Levelét, mellyet ezen Holnapnak 16-ik napján hoz

*) L. Abafi. A szabadkőművesség története Magyarországon 257—258.

ARANKA GYORGY
(1737—1818)

erdélyi író képe, aki a kolozsvári szabadkőművesség legkiemelkedőbb alakja volt. A kép Boér híres marosvásárhelyi festőművész munkája. Eredetije az Erdélyi Múzeumi Egyesület Könyvtárában van Kolozsvárt. Szerepéről jövő számunkban bővebben.

zám bótánai méltóztatott az mult postával vévén az communicalt actat az Brassai és Bukovinai □ a tegnapi napon hirekké adtam, a Kolozsvárinak pedig a mai postával irok, az actát pedig Mlgs Otsém parancsolatja szerént reakcedálva küldöm. Azon kérjük Mlgs Otsém Uramat, méltóztassék az 20-ik praesentis tartott □ végezéséről is bennünket tudositani, hogy mi is itten magunkat mihez tartani tudhassuk. Ha az atyafiakk Neveket be kell adni külső hivatalokat fel kell é tenni? és minthogy itten Szebenben az atyafiak az előbbeni mod szerént az Schottisch és Altschottich nevet és gradust meg maradni kívánták, az Gubernium praesesénél való jelentés mellyik Loginak Mestere által tétessék? Mlgs Otsém Uram parancsolatját annak idejében el várjuk. Minthogy az a mi itt való Társaságunk igen különböző képpen gondolkodik szükség hogy Mlgs Otsém Uram utasítását vessessük." stb.

Közbe Bánffy válasza megjött. Az összes páholyokat bezárták. Sibiuban magában is egyelőre megszűnt a munka. Ugyancsak báró Bánffy Farkas írja 1786. március 4-éről gróf Bánffy Györgynek Bécsbe:

Kedves Mlgs Otsém Uram!

Nagy ohajtással várja vala az itt levő □□ az onnan megígértetett utasítást a Mlgs Otsém Uram által közlött Conclusum szerint itt mindenek el pecsételtettek és az dolgok meg szüntenek. Szintén tegnapi napon vettem a Gubernatornak egy hozzám intézetett presidialis notáját, mellyben írja hogy az ő Felsege által ki rendelt Terminus már elkövetkezvén, az Specificatioja a Sibiu-i □-ban levőknek adattassék bé. Hogy az ő Flge már ki jelentett parancsolatjának és annak következésül az Gubernator által velem közlött rendelkezésnek engedelmeskedjünk, azt kötelességünknek tartjuk, és el sem mulasztjuk; mindaz által nagy kétségkedésben vagyunk; mert egy felől örömet akarnok magunkat úgy alkalmaztatni, ne hogy cselekedetünkkel az főbb □ célját és módját talán rontsuk vagy akadályoztassuk, más felől pedig az iránt is bizonytalanok vagyunk, hogy az Brassoi-Kolozsvári és Bukovinai □□ levőknek neveit is, az idevalokéval együtt bé adjuk-é. Azt is meg kell vallanom, hogy Sokan az Atyafiak között igen félnek az rossz következtéstől, és jól lehet állapotjokat örömet nem változtatnák, neveiket mindazáltal jó szívvvel kívánnák el titkoltatni, Én hogy egy kis idő haladást nyerhessünk olly reménység alatt hogy Mlgs Otsém Uram bennünket utasítani: méltóztatik, fel tettem magamban az Gubernatornak írásban válaszolni, hogy hozzám tett jelentését az Loge Mesterrel közleni el nem mulasztom, és miként választ az kívánt Specificatióval együtt vehetem, azonnal ő Excellenciájának által adom. Instálom azért Mlg Otsém Uramat Méltóztassék nekem tudomra adni, hogy ott mit tselekedtek vagy végeztek. 2° A Brassoi, Kolozsvári és Bukovinai atyafiakkal mit csinálunk? 3° Az atyafiak neveket csak magokra adjuk é bé vagy külső hivatalokat is megemlitsük és 4° Mlgs Otsém Uram Nevét bé adatta é? és kellésék e itt is felvenni?" stb.

E két levél jellemzően rávilágít a reformpátens okozta zavarokra és az azzal járó lefőrtiségre, elkedvelenedésre. Sajnos nem tudjuk, csupán sejtethjük azt a harcot, ami a kuliszák mögött lefolyhatott. Valószínű, hogy a szászok supremáciájuk elvesztésétől félve akadályozták meg a Cluji páholy engedélyezését. Bécsi megbízottuk Loibel, aki Bánffy mellett dolgozott, bizonyára mindent elkövetett, hogy a szász álláspont győzedelmeskedjék a szabdkömvesség terén is. *Dr. J. E.*

(vége következik.)

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Hirek és számok Dél-amerikából

A közelebről megjelenő „Blaubuch der Weltfreimaurerei“ című munkából a „Testvériség“ számára írta: Dr. Kurt Reichl.
Bécs,

Argentínából jó híreket jelenthetünk. A törvénytelenül működő Gran Logia Nacional Argentina és a spanyol Nagy Orienthez tartozó Gran Logia Filiale Hispano Argentina, egyesültek és törvényesen újraalakultak Gran Oriente de la Republica Argentina, név alatt. A Gran Logia Nacional Argentina törvénytessé vált □□-tól eltekintve Argentínában 153□ működik, melyek közül 25 egy angol kerületi □, egy a régi Loge des Grand Oriente de France „L' Amie des naufrages“, kettő a „Teutonia“ és a „Libertas“ (az első Buenos Ayresben a második Rosario de Santa Fe-be) a hamburgi nagypáholy védelme alatt működik. Az utóbbi kettő három chilei nagypáholyal egyesült a „Hamburgi Nagypáholy Külföldön“ címmel. Rosarióban „Nagy Frigyes“ név alatt új □ alakult, mely szintén német nyelven munkálkodik. Ezen felül dolgozik még a skót rítus nagytanácsa és négy önálló olasz □ közös választmánnyal.

Boliviában az 1931-ben alapított Nagypáholy a skót nagytanács által támogatást kapott. Ma kilenc □ tartozik hozzá.

A braziliai szk. viszonyok nem egysegések. Valójában 394 □ működik az országban, valamint a skót rítus nagytanácsa. Ebből 258 □ tartozik a „Grand Oriente Brazil“-hoz. A többiek; tíz nagy □, vagyis az amazonas-i, bahia-i, minasgeraes-i, hat a para-i □ lyal, a parahyba-i által ujonnan megalakult Pernambuco Nagypáhollyal, a Rio Grande del Sul, mely alatt tíz páholy működik. (ezek közül egy a szomszédos Santa Cateri-

nában, egy Rio de Janeiro és egy San Paoloben dolgozik.) A washingtoni skót rítus nagykommandora nyolc braziliai nagy □-t ismert el szabályosnak: a rio de janeiro-it, a bahia-it, a parahyba-it, a rio grande del sul-it, a minasgeraes-it, a ceara-it, a para-it és a san paolo-it. A Nagyoriens tagjai az A. M. J. nek. Három nagy □ alakulóban van. Bahia-ban 22 □ és 3000 tv. dolgozik. A nagy □ három szegényklinikát tart fenn. Rengetegen jelentkeznek a □□ ba felvételtre, de a felvétel nagyon nehéz. Szávdorban 8□ 850 keresője közül 300-at visszautasítottak. A Nagy Oriens még fenn álló páholyai összeköttetést keresnek a nagy □ lyal. A Loge Forca e Uniao Segunda egy alapiskolát tart fenn, a Loge Udo Schleusner havonta husz tv. özegeyének fizet nyugdíjat, a „Grand Orient de Brazil“ felhívást bocsátott közzé a Bolivia és Paraguay közötti béke közvetítésére.

Chilében 75 □ dolgozik. Ezek közül öt a Skót nagypáholy védelme alatt áll, három alakulóban van s az argentinai német □□ kal a „Die Grossloge von Hamburg im Auslande“ alatt fog állani. Egy az Angol Nagypáholy védelme alatt áll. Egy olasz □ önállóan működik ezen kívül. A szk. szövetség felvirágzására nagy hatással van az a körülmény, hogy a köztársaság elnöke, Arturo Alessandri tv. a Gran Loge de France „Cosmos“ □ ában példás munkát fejt ki. A skót rítus nagytanácsa is jelentős munkát végez. Nagy csapás volt a chilei szkvességre a santiagoi nagy □ leégése 1933 június 21.-én, amikor minden törvényeti jelentőségű akta odaveszett.

Kolumbiában három Nagypáholy dolgozik, mégpedig a bogota-i, a cartagena-i, és barranquilla-i, melyek közül csak az utóbbit ismerik el törvényesnek. Ez 10 □-ból áll kétezer testvérrel. Mult évben volt száz éve a skót rítusu nagytanács megalakulásának. Bogotában hat □ működik.

Écuador köztársaságban egy nagy páholy van, mely alá 8 □ és egy skót ritusu nagytanács tartozik.

Paraguayban 13 □ és egy nagytanács működik. Perunak 27 □-a van, melyek közül három skót fennhatóság alatt működik. 1933 óta a nagypáholy egy havi folyóiratot ad ki „Revista Masonica” cím alatt, mely száz oldalnyi terjedelmével demonstrálja nivóját. Uruguayban 60 □ van. Kettő angol, egy francia nyelven működik. Végül Venezuela köztársaság területén 32 □ és egy nagytanács fejt ki tevékeny szakszesi munkát.

Csehszlovákia.

Brünnben, 1933 december 21.-én közös munkára ültek össze az ottani német és cseh pp. A nagym. t beszédében kihangsúlyozta az összes nemzetiségűk szakszi értelemben való együttműködésének szükségességét és reményének adott kifejezést, hogy közös nagyp. létesítése is sikerülni fog. Pilsenben december 2.-án avatták fel a Piette és Dobrovsky pp új szentélyét.

Kassán, dr Maliko István t. a város volt polgármestere eperjesi jogakadémiai tanár és a budapesti egyetem volt magántanára ö. kel. be költözött. Maliko t. 1900-ban látta meg a világosságot a kassai Resurrexit p-ban, melynek közbeszülésben elföltött élete során kétféle főmestere is volt.

Jugoszlávia.

Érdekes röpirat jelent meg nemrégiben a belgrádi p egyik magas funkcionáriusának, Damian Brankovicnak felől. Brankovic röpiratában a valláskülmöbbségek megszüntetését, az iskolákban a vallásoktatás eltörlését s az egyházi javak szakszesztrálását követeli és kulturharcot kíván a katolikus egyház ellen. A prágai 3 Ringe szerint, melyből ezt a hirt vesszük, a szkszség Jugoszláviában szorosán együttműködik a nemzeti szervezetekkel és állítólag a király és több befolyásos miniszter is tagjai közé tartoznak.

Japán.

A felkelő nap országában erős antiszemita és szks ellenes hangulat kerekedett felül. Széltében híresztelik, hogy a Népszövetség Japánellenes magatartása a mandzsuriai kérdésben zsidók és szkssek müve. Lapjaik dicsöiítik Mussolinit, aki Olaszországban a szkszséget elnyomta és a német nemzeti szocialistákat, akik a zsidókat számözték.

Amerika

A Nők Nemzetözi Békeliája, mely az U. S. A.-ban erősen közeláll a szks szervezetekhez, érdekes statisztikát tesz közzé. Ebből kiderül, hogy az Egyesült Államok minden polgárának minden 1 dollár adójából 53 pencet hadicélokra fordítanak.

Toppánban (Newyork állam) Német Szabadkömvües Otthon működik egy háromemeletes épületben, helybeli, átutazó és beteg szkssek részre. Az otthonban lakók részére böseséges étkezésről, a betegek részére diétás konyháról gondoskodtak. Tisztaság és rend uralkodik az épületben, melyben fürdőszobák, betegszoba, rádió, zongora, gramofon állanak mindenki rendelkezésére. Az otthon átutazó nem szks szegények is igénybe vehetik.

Németország.

Göring feloszlatta a poroszországi nagypáholyokat. Göring porosz miniszterelnök, mint belügyminiszter rendelettel föloszlatta a szabadkömvüesek három nagy porosz országos páholyát: 1. A „Zu den 3 Weltkugeln” országos anyapáholyt, 2. „A német keresztény rend” nevü országos páholyt és 3. a poroszországi nagypáholyt. A feloszlatast a következőképen indokolta meg:

— Anélkül, hogy állást foglalnék abban, hogy az ó-porosz páholyok és a hozzájuk kapcsoló helyi páholyok vala-

milyen alapon úgvánagy, mint a többi szabadkőműves páholyok veszélyesnek tekinthetők-e az államra nézve, meg kell állapítanom, hogy a nemzeti egység-mozgalom idején a német népnek semmi szüksége nincs többé ezeknek a páholyoknak fennmaradására, sem arra, hogy elismerjük azt a jogosultságukat, melyet eddig az állam érdekében elismertek számukra. Számot kell vetnünk a helyi páholyokban sokfelé megnyilvánult ama kivánsággal is, hogy Németország általános fejlődésére való tekintettel a páholyok feloszlatandók. Nem tekinthetem tehát jogosultnak a nagypáholyoknak ezekkel a kivánságokkal szembenálló előírásait és szabályait. Ezért elrendelem a páholyok alapszabályainak következő irányu megváltoztatását:

1. A páholy feloszlatható a tagok összejövetelén létrejött egyszerű többségi szavazattal.

2. Ezek az ülések egyetlen tag kivánságára is összehívandók. A gyűlések határozatra jogosultak a résztvevők számára való tekintet nélkül.

3. Ezek a gyűlések döntenek az illető páholy vagyona fölött is, amiből egyetlen rész sem eshetik a nagypáholyra.

4. A gyűlések határozatait csak nekell jóváhagynom, a nagypáholyok jóváhagyására nincs szükség. Elég, ha egyszerű levél útján hozzák ezt tudomásukra.

5. A páholyok egyetlen tagja sem vonható az ilyen taggyűlések összehívásáért, vagy a gyűlésen leadott szavazásáért felelősségre.

6. A páholyok vagyonának hovaforrásáról a polgári törvénykönyv megfelelő pontjai intézkednek.

Megszűnt az utolsó német szks folyóirat. Az 1933-ban utolsó évfolyamát befejező „Die Leuchte” című német szks folyóirat, mely 24 éven ke-

resztül a szks misztika és filozofia kérdéseivel foglalkozott, decemberi számában bejelenti önkéntes megszűnését. A Leuchtét Franz Carl Enders t. Svájcban szerkesztette, de a legutóbbi időkig Stuttgartban adták ki és megjelenését mi sem akadályozta. Szerkesztője most bejelenti, hogy német olvasóit olyan hatalmas tömegekben vesztette el, hogy a lap kiadásával járó pénzügyi áldozatot már nem tudják tovább viselni.

BELFÖLDI SZABADKŐMŰVESSÉG

Servatius Lajos nagymester az „AURORA” tiszteletbeli tagja

Az Aurora január 15-én tartott munkáján Servatius Lajos nagymestert a □ tiszteletbeli tagjává választotta. Ezzel, □-t is megtisztelő határozattal nemcsak elismerését akarta kifejezni a nagymester iránt azért a szakadatlan munkáért, melyet megválasztása óta, de különösen az elmúlt év folyamán az erdélyi szkség érdekében teljesített, s mely munkának sikeres befejezése az új konvenció. Megválasztotta azért is, mert az Aurorának van leginkább alkalmja megfigyni a nagymester tv. nek hazája és az emberiségért vívott harcát, s különösen az utóbbi időben folytatott nehéz küzdelmét egy egész új világnézettel szemben, látta őt gyűléseken is céljaink tisztaságáért és az igazságért sikra szállni, látja őt betegen is. állandó munkában, állandó aggodásban a Szövetség jövőjéért és minden más □-nál gyakrabban hallhatta messze elhangzó világos magyarázatait a mozgalmunk célkitűzéseiről. Erős szabadkőműves egyéniségét vezető, buzdító, példának akarja maga előtt látni az Aurora, ezért kérték fel őt a páholy küldöttei a tiszteletbeli tagság elfogadására.

A nagymester beiktatása a □ anyakönyvébe és a □ jelvények átadása ün-

nepi munka keretében fog megtörténni e hó 29.-én, melyre az AURORA a tv.: □□-kat is meghívja. (dr. F)

A Pax munkája. A temesvári Pax p. január—juniusra most állította össze munkaprogramját az alábbiakban: Dr. K. J. t: Az erópai ember világnézeti válsága Dr. H. L. t: A kapitalizmus szelleme S. Al. t: A történelmi materializmus. M. I. t: Einstein relativitás elmélete. M. I. t: A végtelen a szkségben Dr. D. V. t: Bergson filozófiája és az újabb fejlődés E. K. t: Freudizmus, pszichoanalízis. K. K. t: A technokrácia ideológiája Gy. Á. t: Megvalosulnak-e álmaink?

Az új megállapodás Jánosrendi Szövetségünk és a M. L. N. R. között mint ezt a Testvériség multihavi száma már hírüladta — közmegnyugvásra létrejött. Az egyes pp megkapták az új paktum szövegét és L. S. nagym. t. tájékoztató kísérőlevelét. Ezek szerint Jánosrendi Szövetségünk mint teljesen különálló, független testület működik tovább saját Nagymesterének, Szövetségtanácsának, illetve Konventjének vezetése alatt. A hatóságok és a külföldi szk. főhatóságok előtti képviselet céljából a két testület (a M. L. N. R. és a Jánosrendi Szövetség) közös nagymestert választ és szövetségünk ezentúl nem fejlődéssel járul a M. L. N. R. fenntartásához hanem a nagytitkárság adminisztratív kiadásainak ráeső részét viseli. A M. L. N. R. decemberi Konventje és a Jánosrendi Konvent által kiküldött bizottság V. Gh. B. eddigi nagym. t-t közös nagymesterré választotta.

A Concordia karácsonyfa-ünnepélye. Az aradi Conncordia p. mint tavaly, ezidén is 120 szegény gyermeket juttat igénybédhez nővéreink odaadó támogatásával. Ez a példás emberbaráti akció betetőzését nyerte abban a karácsonyfa-ünnepélyben, melyről a gazda t. a Concordia január 11. I. f. munkáján az alábbi részletes jelentést tette: — Mint

minden évben, úgy ez idén is lehetővé tette nővéreink odaadása és buzgósága, hogy ebédeltetési akciónkkal kapcsolatban karácsonykor, a szeretet ünnepén karácsonyfa-ünnepélyt rendezhettünk gyermekeink számára.

Ezen ünnepély mult évi dec. 23-án déli 12 órakor volt. — Dr. R. M. h. fm.: tv.: a gyermekekhez intézett szeretetteljes rövid beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, mely után az ajándékok kiosztása következett:

1. Minden fiu-gyermek kapott egy egészen új flanelinget, a leányok pedig flanelruhát. Azonkívül 10 gyermek kapott 1—1 szvettert is. A beküldött használt ruhákat is szükség szerint osztottuk ki.

2. Kiosztottunk azonkívül 45 kg zsír-szalonnát, 45 kg. kolbászt, 85 kg. lisztet, 70 kg. borjухust és minden gyermeknek negyed kg. cukrot. Mindebből minden család a családtagok arányában részesült úgy, hogy még 8 nem itt ebédelő szegénynek is jutott belőle.

3. 72 drb. karácsonyi diós-mákos tésztát is osztottunk ki, összesen 4830 lelt tettek ki.

A többlet-kiadást és az ezen anyagok szállítása körül felmerült költségeket egyes nővérek fedezték.

A pénzbeli adományokon kívül a következő természetbeni adományok folytak be: 1. N. F. br. adományozta a ruhákhoz és ingekhez szükséges flanelt. 2. N. E. br. 85 kg. lisztet. 3. A. T. 10 kg. cukrot. 4. R. J. (Tricotage) 10 drb. szvettert. 5. Dr. C. R.-né nővér közbenjárására a helybeli cukorgyár 25 kg. cukrot. — Meg kell említenem még, hogy a Magánfiszviselők Egyesülete ebédeltető gyermekeink közül 22-nek juttatott ruhát és 1—1 kosár élelmi szert. Ezen segítségét Stefanescu S.-né urasszonynak és R. T.-né nővérünk közbenjárásának köszönhetjük. Természetes, hogy ezen 22 gyermek nálunk nem részesült semmiféle ajándékban. Meg kell említenem, hogy nővéreink eddig 84 pár cipőt vettek a gyermekeknek.

Sz. P. t.